

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การตรวจคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายจังหวัดเชียงใหม่ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2556

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกจากประชากร ดังนี้

ประชากร

ประชากรชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมดจำนวน 28,091 คน โดยประกอบด้วยชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายประมาณ 16,053 คนและกะเทยหรือสาวประเภทสองประมาณ 12,039 คน (เกรียงไกร ศรีธนาวิบูลย์, 2556)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพของคูเซล (Kuzel, 1992, อ้างใน อารีขรรณ อ่วมตานี, 2553) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ซึ่งเป็นกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีความคล้ายคลึงกัน จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยเป็นกลุ่มที่เคยตรวจคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวี และกลุ่มที่ไม่เคยตรวจการคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มละ 8 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว โดยมีคุณสมบัติคือ

1. อายุมากกว่า 18 ปี
2. เป็นเพศชายแต่กำเนิด
3. สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยทั้งคำพูดและการเขียนได้
4. มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่
5. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา

สำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาจะทำการเลือกโดยผ่านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สรรหาอาสาสมัครในโครงการวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอาสาสมัครในโครงการวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ยินดีให้ความร่วมมือในการค้นคว้าแบบอิสระและใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ snowball sampling ในการเข้าถึงและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไปและแนวคำถามการสัมภาษณ์รายบุคคลที่ผู้ศึกษาจะสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ลักษณะการอยู่อาศัย สิทธิการรักษาพยาบาล ประสบการณ์การตรวจคัดกรอง การติดเชื้อเอชไอวี การจัดวิถีทางเพศของตนเอง การดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา และพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย

2. แนวคำถามแบบมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์รายบุคคลเป็นคำถามปลายเปิดโดยผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นเอง ได้แก่

2.1 แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคลชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายเกี่ยวกับปัจจัยนำด้านความรู้เรื่องโรคเอดส์และการตรวจคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวี

2.2 แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคลชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย เกี่ยวกับปัจจัยเสริมแรงจากกลุ่มเพื่อน/ครอบครัว

2.3 แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคลชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย เกี่ยวกับปัจจัยเอื้อด้านการเข้าถึงบริการการตรวจคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวี

ส่วนที่ 2 เครื่องมือในการดำเนินการ ประกอบด้วย อุปกรณ์บันทึกเสียง ใช้บันทึกเสียงขณะสนทนากลุ่มหรือสัมภาษณ์และอุปกรณ์การจดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์รายบุคคล ผู้ศึกษานำแนวคำถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเรื่อง โรคเอดส์ 1 ท่านผู้เชี่ยวชาญด้านการทำงานเอดส์ในชุมชน 1 ท่านและอาจารย์ด้านการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน 1 ท่านเมื่อได้รับข้อเสนอแนะแล้วผู้ศึกษานำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำมาใช้ในการศึกษาต่อไป

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ(reliability)ผู้ศึกษานำแนวคำถามที่ได้นั้นมาทดลองใช้กับกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายในจังหวัดเชียงรายที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับผู้ที่ จะทำการศึกษ จำนวน 4 คน โดยแบ่งเป็นผู้ที่เคยตรวจคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวีและผู้ที่ไม่เคยตรวจคัดกรอง อย่างละ 2 คน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในแนวคำถามและอยู่ในกรอบเวลาที่สมควร หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยเสนอหัวข้อ โครงร่างการค้นคว้าแบบอิสระต่อ คณะกรรมการฯ ภายหลังได้รับการอนุมัติแล้ว ทำเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและอธิบาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และการ สัมภาษณ์รายบุคคลและชี้แจงให้ทราบว่าข้อมูลทุกอย่างถือเป็นความลับ จะไม่มีการระบุชื่อโดยจะทำ เป็นรหัสแทนชื่อ นำข้อมูลที่ได้ไปอภิปรายในภาพรวมของผลการศึกษเท่านั้น การเข้าร่วมใน การศึกษาเป็นไปด้วยความสมัครใจ สามารถตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมศึกษาครั้งนี้ได้ ซึ่งการ ปฏิเสธไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลหรือคำอธิบายแต่อย่างใดและไม่มีผลต่อรักษาหรือสิทธิสุขภาพที่กลุ่ม ตัวอย่างได้รับ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาแล้วจึงทำการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยผ่านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key informant)ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สรรหาอาสาสมัครในโครงการวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ

อาสาสมัครในโครงการวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพที่ยินดีให้ความร่วมมือในการหากรุ่นตัวอย่างแบบลูกโซ่ จากสถานที่คัดกรอง ได้แก่ เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. เมื่อได้รายชื่อ และเบอร์โทรศัพท์ของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษาโทรศัพท์ไปแนะนำตนเองชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการรวบรวมข้อมูล เมื่อกลุ่มตัวอย่างให้ความยินยอมด้วยวาจาแล้วจึงขออนุญาตเวลาเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ห้องให้คำปรึกษา ของสถาบันวิจัยฯ โดยเมื่อกลุ่มตัวอย่างมาที่สถาบันวิจัยฯ ผู้ศึกษาจึงให้กลุ่มตัวอย่างอ่านเอกสารคำชี้แจงแก่อาสาสมัครและพิมพ์ลายนิ้วมือในเอกสารแสดงความยินยอมเพื่อและทำการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เคยมรับการตรวจคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวี จำนวน 8 คน 1 กลุ่ม และกลุ่มที่ไม่เคยรับการตรวจคัดกรองการติดเชื้อเอชไอวี จำนวน 8 คนอีก 1 กลุ่ม

4. ผู้ศึกษาทบทวนข้อมูลหรือประเด็นสำคัญ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันจากนั้น กล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

5. ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูล เก็บไว้ในสถานที่ที่เป็นส่วนตัวคือห้องทำงานของผู้ศึกษาซึ่งเป็นห้องที่ใช้ระบบการตรวจสอบลายนิ้วมือ (Finger print) ในการเข้า-ออกประตู และเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างไว้ในคอมพิวเตอร์ที่มีการตั้งรหัสผ่านไว้สำหรับผู้ศึกษา

6. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ส่วนที่ 2 ข้อมูลการสัมภาษณ์รายบุคคล นำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปการสัมภาษณ์รายบุคคลแล้วจัดหมวดหมู่ข้อมูลและสรุปประเด็นสำคัญ